

leidse
onderwijs
instellingen

Verslag ontwikkelgesprek Logistiek en economie

30 januari 2019

.....

Panel leden: volledig panel, visitatie dd 30/01/2019

Namens LOI Hogeschool: Programmaleider, Servicemanager, Realisatiemanager, Business Unit Manager en Programmamanager

Niveau: Bachelor/ Associate degree

Versie: 1

Versiedatum: 30 januari 2019

Inhoud

1.1 Onderwerpen	1
1.2 Duurzaam ondernemen	1
1.3 Minoren/ specialisaties	3
1.4 Afsluiting	4

In het beoordelingskader voor accreditatie in het hoger onderwijs (NVAO, 2016) is het 'ontwikkelgesprek' als verplicht onderdeel opgenomen bij de accreditatie van een HO opleiding. De opleiding voert een ontwikkelgesprek met het panel waarbij eventuele verbeteringen vanuit een ontwikkelperspectief aan de orde komen. Dit ontwikkelgesprek vond plaats op 30 januari 2019 in het kader van de visitatie van de opleidingen HBO bachelor en Associate degree Logistiek en Economie.

1.1 Onderwerpen

Met ingang van april 2019 zal er een nieuw programma Logistics management starten, zoals dat ter visitatie is voorgelegd. De voorbereidingen voor de her accreditatie en het nieuwe programma zijn vorig jaar ingezet. Uit die voorbereidingen heeft de studieleiding van LOI Hogeschool een tweetal vraagstukken afgeleid die ze graag in het ontwikkelgesprek agendeert:

A/ Ontwikkelingen zoals beschreven in het thema 'Green village' in het Landelijk BOP zoals duurzaam ondernemen zijn relevante en actuele maatschappelijke thema's maar worden in het werkveld beperkt vorm gegeven. Op welke wijze kan een opleider hier meer op in spelen zonder de aansluiting te verliezen met de praktijk? Onder de studentenpopulatie bewustzijn creëren dat deze vraagstukken spelen is zinvol, maar als er in de praktijk niet of nauwelijks impact is of gevolg aan wordt gegeven, willen we ook niet op de troepen vooruitlopen. Werkveldrelevantie is voor de LOI een belangrijk criterium.

Green village: omvat de ambitie duurzame en veilige oplossingen te vinden voor een efficiënter gebruik van grondstoffen, productiemiddelen, infrastructuur en transport. Duurzaam ondernemen wordt meer en meer betrokken in de strategie van (internationale) bedrijven en kent toenemende waarde in het politieke klimaat en publieke debat.

B/ Een minor kan een specialisatie of verbreding zijn van de logistieke kennis van de student en hiermee kan een onderwijsinstelling zich specialiseren of juist verbreden in het aanbod van kennis en competenties. Additionele keuzeprogramma's van een half jaar met bijvoorbeeld Service Logistics en/of Supply Chain Management kunnen leiden tot verbreding maar ook vervlakking van het profiel. Op welke wijze kunnen we de minoren optimaal en flexibel laten aansluiten bij de actuele eisen die in (internationaal) perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied?

1.2 Duurzaam ondernemen

Het eerste thema –duurzaam ondernemen– komt voort uit recente werkveldreferenties en staat momenteel sterk in de belangstelling in het logistieke werkveld. Hier is een spanningsveld. In veel bedrijven worden de voordelen vanuit een marketing en bedrijfseconomisch perspectief gezien. Vaak zijn dat voordelen die voornamelijk voor de korte termijn gelden en blijft het uitdagend om duurzaamheid vanuit een meer lange termijn opzet te implementeren. In het bijzonder geldt voor het midden- en kleinbedrijf dat de implementatie lastig is vanwege het kapitaalbeslag en verlangde kennisniveau. Maar ook zien we bij grotere bedrijven een afwachtende houding terwijl de marketing vaak wel een groen tintje heeft. We willen verder laten kijken dan alleen duurzame kilometers. Hoe kunnen we studenten qua kennis en houding groen equiperen?

Er bestaat veel wet- en regelgeving over duurzaamheid en dat biedt een vertrekpunt voor de studenten. Aansluitend kun je een vervolg geven door zaken in te vullen middels best practices, die voldoen aan (internationale) regelgeving. Relevante en actuele verwerking tijdens deze opleiding kan

worden gerealiseerd door de PIO's/ PIM's op de werkplek. Op deze manier biedt je verdieping niet alleen bij de student, maar wordt dit ook direct doorgegeven aan de organisatie van de student. Bij het verdiepen is eveneens van belang om een helder begrippenkader aan te brengen, zoals 'cradle to cradle'.

Vanuit de topsector Logistiek worden uitsluitend programma's gedraaid als er met een duurzaamheidsagenda wordt gewerkt. Dit moet structureel onderdeel van de mindset van (aankomende) professionals worden en dit zou eigenlijk in alle modules heen terug moeten komen in de vorm van een zogenoemde groene "paragraaf" wat resulteert in een "onderwater" leerlijn. De maatschappelijke doelstellingen ten aanzien van duurzaamheid kunnen anders niet worden behaald. Het raakt daarnaast ook aan de wet- en regelgeving van compliance. De ontwikkeling van gerichte regelgeving gaat door. Het aantal steden dat zich afsluit voor diesel begint te groeien, hoe lever je groen in de binnenstad? Ikea rijdt in China al volledig elektrisch en In Scandinavië is dit min of meer al de vaste mindset.

Roetman (2017) heeft het begrip duurzaamheid helder beschreven in zes stappen: de 6R's van reverse logistics, vanaf Refuse tot en met Recover inclusief Rethink (waaronder verlening van de levensduur.)

Hierbij geldt het 'keten denken', waarbij gezamenlijk vanaf de designfase al groen wordt gedacht. Bijvoorbeeld zoals er elektromotoren door samenwerkende producenten volledig her-ontwikkeld worden, zodat deze in een nieuw (groen) proces volledig hergebruikt kunnen worden.

In de praktijk is het integrale duurzaamheid denken nog beperkt uitgerold. Een organisatie als Boss (fashion) is nu bezig met block chain, waarbij elke schakel bewezen voldoet (lees: compliant met de duurzaamheidsvereisten) en de procesgang volledig geborgd en transparant is. Dit initiatief bevindt zich nog in de pilotfase met één productgroep en één leverancier.

Bij de fashion business school is de basisdefinitie van business veranderd. De transitie is ingezet na een duurzaamheidscongres van de Vrije Universiteit Brussel. De afgelopen vier jaar is ingezet op maatschappelijk verantwoord ondernemen het beproefde concept: People Planet Profit (ook wel: de drie P's), waarbij alle vakken worden ingevuld met deze drie-eenheid indachtig.

Als voorbeeld voor het panel van hoe zo'n leerlijn kan worden ingebed beschrijft de studieleiding van LOI Hogeschool de wijze waarop dit bij Accountancy is vormgegeven. Organisaties die maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO of SDG), handelen met oog voor de maatschappelijke effecten van hun activiteiten. In de opleiding Accountancy worden de onderwerpen ethiek en compliance aangeboden aan startende accountants. Binnen deze opleiding is dit als leerlijn gedefinieerd. De ankerpunten daarvoor zijn de praktijkintegratiemodules (PIM's). De awareness op dit vlak start al in de propedeuse en in de module Algemene beroepsoriëntatie en er is in de propedeuse een verplichte lesdag over ethiek ingebed. In de PIM's laten we het telkens terugkomen, studenten krijgen opdrachten om in de praktijk dilemma's te analyseren en hierop te reflecteren. Momenteel komt een soortgelijke herhaling in de opleiding Logistiek en economie ook al goeddeels terug waarbij al in het eerste jaar door middel van duurzaamheid filmpjes van o.a. TLN en bijvoorbeeld d.m.v. MVO bij de PIM in cluster vijf wordt gewerkt aan de bewustwording.

Het blijft een uitdaging om ook in dit verband relevant en actueel lesmateriaal te maken. Uitgangspunt dient te zijn dat mensen zelf onderzoek uitvoeren, waarbij er niet teveel wordt teveel

voorgekauwd. De ontwikkeling gaan snel en veranderingen zijn vaak groot. Van belang is dat studenten niet alleen alles vanuit hun eigen bedrijfsconcept bekijken maar ook de omgeving in beeld te krijgen. In het werkveld blijft duurzaamheid inderdaad vaak beperkt tot één aspect en beslaat niet de gehele volledige keten. Wat is de waarde voor mijn eindklant? Als de supply chain leader kan zeggen tegen de rest van chain: wij doen geen zaken als je niet aan deze (groene) voorwaarden voldoet, dan draagt dat direct bij aan duurzaamheid. Daarmee zijn ketens –nu nog in theorie- verder te optimaliseren.

Het panel acht het verstandig om de mindset mbt duurzaamheid expliciet maken in je programma met een leerlijn. Focus daarbij op het creëren van awareness bij de student, dat is de basis. Het moet door je programma heen zitten en je moet tegelijkertijd mensen wakker schudden.

Met de ambitie ten aanzien duurzaamheid mag je best een klein stapje voor de muziek uitlopen. Zo werk het lectoraat van Stenden Hogeschool momenteel aan Sustainability en koppelt dit ook aan duurzame logistiek.

In de opleiding Technische bedrijfskunde van Avans Hogeschool wordt (per onderdeel van de PBOI - proces, product, beheersing en informatie en organisatie) onderzocht hoe verbeteringen in het kader van duurzaamheid kunnen worden gerealiseerd. Maar ook wordt middels de Lean filosofie aandacht gegeven aan de reductie van verspillingen.

Het loont daarbij direct om ook de focus te hebben op Lean en efficiency. Hoewel daarin minder nadruk wordt gelegd op groen denken, kan dit vanzelfsprekend wel bijdragen aan groen. Interessant om daarbij naar bijvoorbeeld te kijken naar Toyota, deze organisatie maakt een vertaling Lean naar duurzaamheid. Er bestaat interessante instructie materiaal op verschillende websites van Toyota en YouTube over de toepassing van Lean in de praktijk.

1.3 Minoren/ specialisaties

Ontwikkelingen in de beroepspraktijk zijn vaak geen lineaire processen en studenten geven aan dat flexibiliteit erg belangrijk is. Met het aanbieden van een actuele minor kun je inspelen op een recente ontwikkelingen in de praktijk en/of het vak, daarbij ligt er ook een kans om een onderwerp goed uit te diepen. We voelen de verantwoordelijkheid om flexibele en dus op maat onderwijs aan te bieden. Om deze reden is de vraag relevant of het aanbieden van twee minoren voldoende is en of vier minoren niet weer teveel zijn. Studenten komen door hun praktijkervaring op andere onderdelen van de logistiek terecht en hebben nieuwe ontwikkelingsambities. Vandaar dat studenten een grote vrijheid krijgen in het leerpad dat ze op eigen tempo kunnen doorlopen. Dat kan ook betekenen dat bepaalde studenten die gestart zijn met het bachelor traject toch kunnen afbuigen naar het Associate degree (Ad). Op die manier wordt door de student een erkend diploma behaald en de uitstroom mogelijk beperkt. Het panel beaamt dat dit een valide keuze-optie is.

Naast het aanbieden van minoren speelt ook de uitdaging van het vraag gestuurd onderwijs. Windesheim bijvoorbeeld lijkt met de flexibilisering van haar onderwijs ver te zijn. In de huidige opzet biedt LOI Hogeschool al flexibiliteit met deelprogramma's. Het vraagt veel van de organisatie om dit volledig modulair aan te bieden. Het aanbieden van uitstroommodules zou een alternatief kunnen zijn. Hierbij geldt ook dat onderscheid door populaire onderwerpen en herkenbaarheid meer waarde geeft voor de opleider en er voldoende instroom wordt gerealiseerd.

Belangrijk daarbij is vanzelfsprekend het inzicht in verschillende werkvelden waar de studenten terecht komen. Het gaat daarbij om de herkenbare plekken en organisatiesamenstellingen en daarop gerichte minoren aan te bieden. Voor veel hogescholen geldt juist dat een minor staat voor verbreding, specialisatie, verdieping, geënt op de eigen persoonlijke ontwikkeling. Het lijkt voor de LOI onlogisch om een heel breed scala aan te bieden want dat sluit in mindere mate aan bij de wens van de (deeltijd)studenten. De studenten kiezen heel bewust voor Logistiek en economie (Logistics management) en daar is de beperking tot twee uitstroomvarianten van afgeleid.

Het panel beveelt aan om de meest actuele thema's (meest relevant) los aan te bieden. Dat kan een belangrijke marktrelevante aanvulling zijn in het aanbod. In een dergelijke opzet wordt het dan geen minor genoemd maar bijvoorbeeld: keuze- of deelprogramma of uitstroomvariant. Als je dat thematiseert in voldoende omvangrijke clusters en er daar vijf of zes succesvol zijn afgerond, heb je een volledige bachelor. Met betrekking tot dit laatste kan worden gekeken naar de deeltijddopleiding van Avans waarbij geen sprake is van minoren, maar meerdere projecten of opdrachten bij bedrijven. Soms is er daarbij ook een mogelijkheid om een verdieping te volgen.

1.4 Afsluiting

Door het opleidingsmanagement wordt een concept verslag van dit gesprek gemaakt dat wordt voorgelegd aan de panelleden. Daarna publiceert LOI Hogeschool het verslag op haar website en onderzoekt hoe het geleerde en de aanbevelingen kunnen worden opgepakt.